

# ViP RAIDA Lietuvoje: kuo svarbus vaikų ir paauglių raidos tyrimų duomenų ilgalaikis saugojimas ir atvėrimas?

## VIP RAIDA IN LITHUANIA: WHY IS LONG-TERM PRESERVATION AND OPENING OF CHILD AND ADOLESCENT DEVELOPMENT RESEARCH DATA IMPORTANT?

**Prof. dr. Roma Jusienė<sup>1</sup>, dr. Rima Breidokienė<sup>1</sup>, dr. Rasa Erentaitė<sup>2</sup>,  
doc. dr. Tomas Lazdauskas<sup>1</sup>, dr. Vaidas Morkevičius<sup>2</sup>**

*<sup>1</sup>Vilniaus universitetas; <sup>2</sup>Kauno technologijos universitetas*

**Ivadas.** Vaikų ir paauglių psichologinės raidos (toliau – raidos) tyrimai – ir skerspjūvio, ir ypač tęstiniai, nuo gimimo iki pilnametystės ir vėlesnių gyvenimo etapų, – leidžia analizuoti individualias psichosocialinės raidos trajektorijas, teikia svarbių mokslui žinių ir rekomendacijų praktikai bei tampa reikšmingu valstybės sociokultūrinės raidos barometru. Juose atsispindi, kaip vaikai auga, ugdosi, įgyja įvairius gebėjimus, formuoja tapatybę veikiami nuolat kintančių socialinių, ekonominių, švietimo, technologinių kontekstų. Šie tyrimai atspindi ir kaip pati visuomenė mato vaikystę ir paauglystę, kaip supranta šeimos ir ugdymo standartus, kaip apibrėžia palankias ir nepalankias raidai aplinkas.

Daugelyje Lietuvos mokslo institucijų atliekami vertingi raidos tyrimai. Tokius tyrimus vykdo didesnės ir mažesnės mokslininkų grupės, pavieniai mokslininkai, taip pat ugdymo ar sveikatos priežiūros įstaigose dirbantys praktikai. Nors kai kurių raidos tyrimų rezultatai pristatomi sveikatos priežiūros, švietimo specialistams, plačiau visuomenei, patys tyrimai Lietuvoje niekada nebuvo sisteminami, kataloguojami, apjungiami į vieningą atviros prieigos struktūrą, nebuvo atlikta jų duomenų palyginamoji analizė atsižvelgiant į kultūrinius, ekonominius, technologinius pokyčius visuomenėje. Dar daugiau, šiuose tyrimuose surinkti duomenys retai naudojami atliekant antrinę jų analizę, tokiu būdu užtikrinant ir tvarumą moksle.

Šiuo metu pradedamas vykdyti projektas ViP-RAIDA, finansuojamas Lietuvos mokslo tarybos (sut.nr. S-LISm-25-14), kurio uždaviniai, be kitų, yra: 1) susisteminti, aprašyti ir kataloguoti Lietuvoje per pastaruosius 20 metų atliktus vaikų ir paauglių psichosocialinės raidos tyrimus; 2) sukurti skaitmeninį raidos tyrimų duomenyną patikimoje duomenų infrastruktūroje LiDA, leidžiančioje tinkamai saugoti, kataloguoti ir atverti tyrimų duomenis. Šis duomenynas, kuriame bus integruota ir kintamųjų paieškos sistema, įgalins Lietuvos ir užsienio tyrėjus rasti aktualius Lietuvoje atliktų raidos tyrimų duomenis, vykdyti jų lyginamąją ir antrinę analizę.

**Diskusijos turinys.** Mokslininkus ir praktikus kviečiame aptarti ir dalintis, kuo naudingas vieniems ir kitiems gali būti kuriamas raidos tyrimų sąvadas bei duomenų archyvas. Kokius mokslininkų ir praktikų lūkesčius jis galėtų ir turėtų atliepti? Kaip jis galėtų tapti ne pasyvia duomenų saugykla, bet gyva bendradarbiavimo platforma, jungiančia mokslininkus, praktikus ir viešosios politikos formuotojus bei sprendimų priėmėjus?

**Raktiniai žodžiai:** vaikai; paaugliai; raidos tyrimai; duomenynai.